

Rahkoset

Rahkosten sukuseura ry:n lehti
2008 – 14. vuosikerta – 17. numero

Sukuseuran hallitus tutustui kansallisarkistoon – sivu 3

Sukututkimus kotiseututyön osana – sivu 6

Rahko-nimien alkuperä – sivu 10

Vuoden 2009 sukukokous Messilässä – sivu 12

Sukulehti myös kesällä

Tämä on Rahkoset-lehden kaikkien aikojen 17. numero. Tuoreimman lehden ilmestyttyä koossa on 220 sivua sukulehteä. Lehden koko on vaihdellut 8 sivusta 20 sivuun. Sukulehti on kolmea vuotta, 2001–2003, lukuun ottamatta ilmestynyt kerran vuodessa, viime vuosina yleensä joulukuussa. Kahden numeron julkaiseminen vuosittain lopetettiin, kun lehdelle ei tuntunut millään riittävän tekijöitä.

Sittemmin tilanne on parantunut selvästi, ja aktiivisia kirjoittajia on löytynyt aiempaa helpommin. Niinpä ehdotankin, että sukulehteä ryhdytään ainakin sukukokousvuosina julkaisemaan kahdesti vuodessa, keväällä tai kesällä ja loppuvuodesta. Asiasta päättää myöhemmin sukuseuran hallitus.

Ensi kesän sukukokous järjestetään Lomakeskus Messilässä Hollolassa 18. päivänä heinäkuuta. Tule mukaan!

Jorma Rahkonen

Puheenjohtaja

Olavi Rahkonen
Mankolantie 27, 40200 Jyväskylä
(014) 3722 528, 045 7881 3161
olavi.rahkonen at elisanet.fi

Varapuheenjohtaja

Hannu Luotola
Haapaniementie 195, 41270 Lannevesi
(014) 435 130, 045 633 0792
hannu.luotola at ppl.inet.fi

Sihtööri

Marjatta Hyvärinen
Uuraistentie 315, 43130 Tarvaala
050 345 5008
marjattahyvarinen at gmail.com

Hallituksen jäsenet

Olavi Keski-Rahkonen
Aarnivalkeantie 10 E, 02100 Espoo
040 839 5237
olavikr at gmail.com

Maija Kärri
Kärrinkatu 2, 53500 Lappeenranta
040 504 1821
jukka.karri at lappeenranta.inet.fi

Helvi Liimatainen
Luntilantie 22, 43100 Saarijärvi
0400 686 409
helvi.liimatainen at sci.fi

Eero Nousiainen
Pajalahdentie 17 A 2, 00200 Helsinki
eero.nousiainen at luukku.com

Jorma Rahkonen
Tavintie 8 B 22, 40400 Jyväskylä
(014) 676 152, 050 347 0083
jorma.rahkonen at kolumbus.fi

Jukka Rahkonen
Tikkamannilantie 168, 41160 Tikkakoski
044 585 4734
j.rahkonen at saunalahti.fi

Veikko Rahkonen
Otavankatu 3 B 16, 11130 Riihimäki
(019) 724 009, 0400 657 550
veikko.rahkonen at kolumbus.fi

Jäsenrekisterin hoitaja

Erkki Lunttila
Mannilantie 19, 43100 Saarijärvi
(014) 421 677, lunttila at surfeu.fi

Tilintarkastajat

Jouko Klemola
Severinpolku 2, 68370 Ullava
(06) 889 538, 050 5910 266

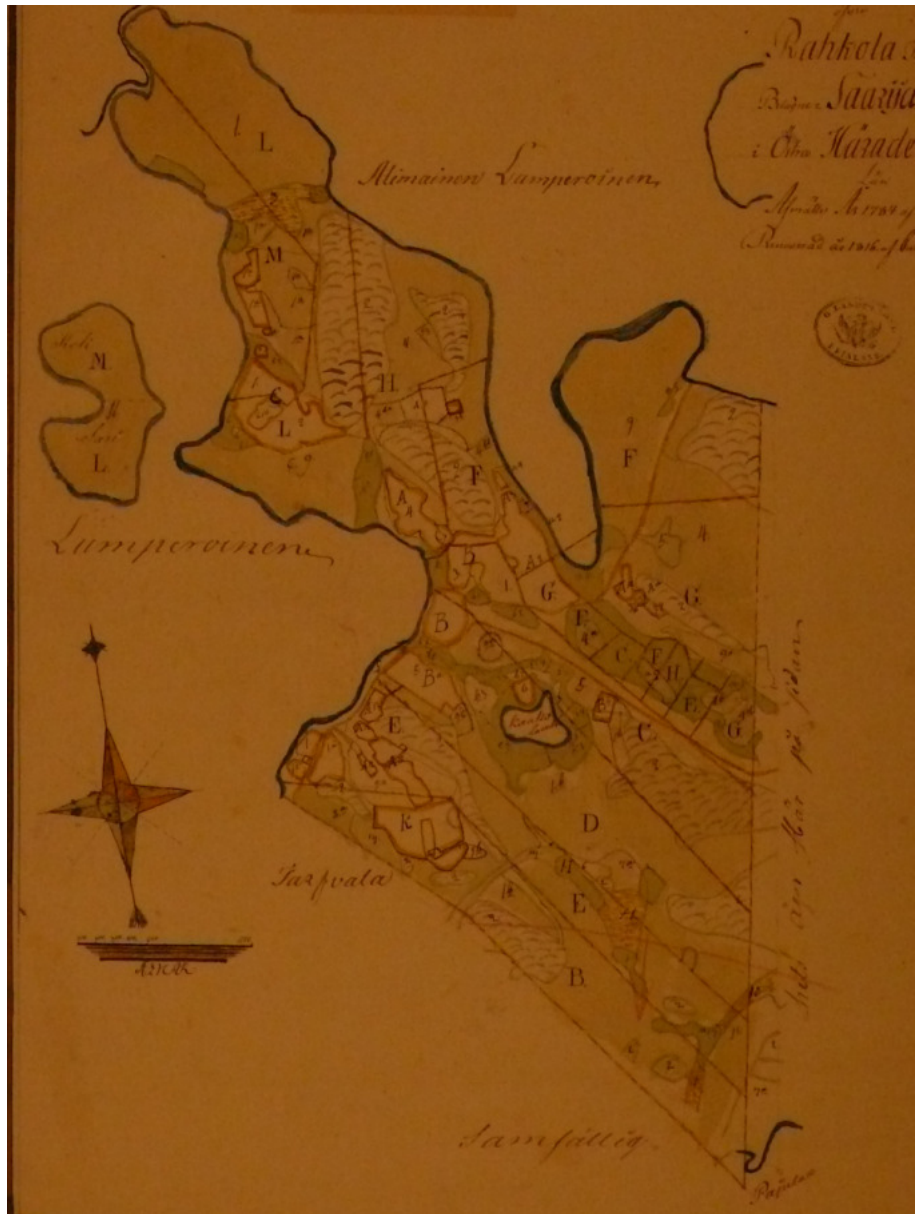
Veikko Saari
Saarentie 54, 68370 Ullava

Kannen kuvassa: Sukuseuran hallitus ja muita sukuseuran aktiiveja tutustui Kansallisarkistoon 25.10.2008. Ero Nousiainen (vas.), Helena Lunttila, Tuomas Lunttila, Eero Hiironen, Veikko Rahkonen, Olavi Keski-Rahkonen, Maija Kärri, Helvi Liimatainen, Olavi Rahkonen ja Jukka Rahkonen. Kuva: Veikko Rahkonen

Sukuseuran hallitus tutustui kansallisarkistoon

Rahkosen sukuseuran suurprojekti, sukukirjan tekeminen, vaatii paljon tietoa Rahkosen suvun vaiheista läpi vuosisatojen. Sukututkimuksen kannalta kullanarvoisen valtion laitoksen Helsingissä Tuomiokirkon takana Rauhankadulla sijaitseva Kansallisarkisto. Sukuseuran hallitus vahvistettuna muuttamalla sukututkimuksessa aktiivisesti mukana olevalla seuran jäsenellä tutustui Kansallisarkistoon lauantaina lokakuun 25. päivä.

Kansallisarkistossa on asiakirjoja keskiajalta nykyaikaan asti noin 40 hyllykilometriä. Vanhin asiakirja, kuningas Birgerin suojeluskirje Karjalan naisille, on vuodelta 1316. Vanhin yhtenäinen asiakirjasarja, voudintilit, alkaa 1530-luvun lopulta.

Jäljennekköelmistä ovat laajoja ja varsinkin sukututkijoiden käyttämiä Suomen asutuksen yleisluettelo ja seurakuntien historiakirjajäljennökset. Lisäksi Kansallisarkistossa on mikrofilmikopioita maakunta-arkistoissa, kirkonarkistoissa sekä ulkomaisissa arkistoissa säilytettävistä asiakirjoista. Suomen kaikkien evankelis-luterilaisten seurakuntien noin vuotta 1900 vanhempien arkistojen asiakirjat ovat Kansallisarkistossa mikrofilmeinä käytettävissä.

Kansallisarkistossa on myös mittava määrä karttoja ja piirustuksia, josta vanhimmat ovat 1650-luvulta. Sukuseuran ryhmä tutustui näihin karttoihin ja valokuvasi koko joukon suvun kannalta

tärkeitä seutuja. Yksi 1784 laadituista kartoista Rahkolan kylän alueelta on oheisessa kuvassa. Kuvan keskellä kannaksen molemmin puolin ovat Lumperoisen järvet, ja Rahkolan talo näkyy kuvan keskivaiheilla suorakaitteen muotoisena ruutuna.

Kansallisarkiston rakennuksissa on asiakirjoille säilytystilaa noin 80 hyllykilometriä. Kahdessa tutkijasalissa on yhteensä 121 paikkaa. Tämän lisäksi on mikrofilmilukulaitteiden käyttäjille oma mikrofilmisali, jossa on 58 laitetta (33 kottilaitetta, 23 rullalaitetta, 2 kopiolaitetta). Kansallisarkistossa on myös kaksi 60 hengen luentosalia ja kahvilaravintola Café Hausen.

tutkimista ja analysoimista varten. Kansallisarkistossa on myös erityinen valokuvaushuone, jonka seinällä olevaan tauluun voi magneeteilla kiinnittää valokuvattavan dokumentin. Huoneessa on myös erittäin hyvä valaistus, mikä mahdollistaa korkeatasoisten digitaalientekemisen.

Olavi on lukuisilla käynneillään digikuvannut huomattavan määrän dokumentteja,

Kansallisarkistoa esitteli sukuseuralaisille Rahkosten sukukirjaprojektin johtaja Olavi Keski-Rahkonen, jonka korkeatasoisesta ja innostuneesta opastuksesta saatiin nauttia usean tunnin ajan. Tutustumiskierroksella opittiin, mitä kaikkia sukututkimukselle tärkeitä tietolähteitä Kansallisarkistossa on, miten niihin tietoihin pääsee käsiksi ja miten tietoja kannattaa tallentaa myöhempä-

ja, joiden avulla kuva Rahkosten suvusta ja erityisesti sen Ullavan haarasta täsmentyy. Olavin laaja ja syvä asiantuntemus sukututkimuksesta ja Suomen historiasta on sukukirjaprojektin kannalta äärimmäisen arvokas asia.

Olavi Rahkonen

Rahkosten Sukuseuran hallituksen puheenjohtaja

Osta sukuseuran tuotteita!

T-paita (uusi malli)	5 e
T-paita (vanha malli)	3 e
Pikeepaita	15 e
Kaulaliina	8 e
Lippalakki	8 e
Muki	8 e
Tuoppi	9 e
Taulu	500 e
Akvarellitaulu	80 e

Kaikissa tuotteissa on sukuseuran logo.

Tilaukset: helvi.liimatainen at sci.fi, 0400 686 409

Hintoihin lisätään postikulut.

Rahkoset internetissä: <http://personal.inet.fi/koti/rahkostensukuseura/>

Paavo Rahkonen in memoriam

Isämme Paavo Rahkonen kuoli 31.12.2007 Lahdessa. Hän oli syntynyt 20.1.1926 Käkisalmissa maanviljelijäperheeseen. Perheeseen kuuluivat vanhemmat, Anna-Liisa (1894-1969) ja Tahvo Rahkonen (1882-1968) sekä sisarukset Annikki (1922-), Tahvo (1928-1955) ja Alma (1931-2005).

Sota-aika väritti Paavon lapsuutta ja nuoruutta: kun Paavo oli 13-vuotias, perhe joutui evakkoon Etelä-Pohjanmaalle Ylistaroon. Rahkosille osoitettiin evakkokodiksi Helmi ja Jaakko Pukkisen koti Ylistarosta. Jouluksi 1941 perhe pääsi takaisin Karjalan kotiin, josta kuitenkin jouduttiin uudelleen evakkoon kesäkuussa 1944, jolloin matka vei takaisin Pukkisen ystävälliseen kotiin. Ylistarosta löytyi myös puoliso, Aino-äitimme. Sotien jälkeen Rahkosille osoitettiin uusi kotipaikka Nastolasta Seestan kartanon mailta. Ritaniemen tila sijaitsi Kivijärven rannalla, kuten Karjalan kotitilakin oli lähellä järven rantaa. Uusi elämänvaihe alkoi 1950-luvulla Ritaniemen tilalle rakennetussa talossa ja pihapiirissä. Perheeseen kuuluivat Paavo ja Aino, Paavon vanhemmat Anna-Liisa ja Tahvo sekä veli Tahvo ja vähitellen me tyttäret Terttu (1949), Riita (1952) ja Ritva (1956).

Isä kertoi mielellään aikalaistietoa lähihistoriasta, sota-ajoista ja evakkomatkoista. Hän kävi useamman kerran Karjalassa kotiseudullaan ja meilläkin oli mahdollisuus olla isän mukana Näpinlahdessa hänen lapsuudenmaillaan vuonna 1999. Oli mielenkiintoista nähdä seudut, mistä olimme kuulleet niin paljon. Näimme Käkisalmen, Näpinlahden, isoisän rakentaman navetan ja pellot, kaupan, koulun ja naapuritaloja. Teimme myös veneretken tilaan kuuluneeseen saareen. Lähdimme Vuoksen rannasta kauniiseen koivikkoiseen Hautsaareen, jossa nautimme päiväkahvit. Istuimme saaren kivillä ja katselimme taivaanrannalta nousevaa heinäkuista ukonilmaa ja lauloimme ”Jo Karjalan kunnalla lehtii puu”. Tämä oli isän mielestä matkan kohokohta. Isä arvosti monella tapaa perinteitä. Hän halusi meidän muistavan karjalaiset sukujuuremme ja hankki meille tyttärille Karjalan kansallispuvut. Tertulla on Rautjärven puku, Riitalla on Räisälän puku Anna-Liisa-mummon synnyinpaikan muistona ja Ritvalla on Antrean puku isoisän kotipaikan mukaan.

Millaisena me tyttäret muistamme isän?

Hän oli ahkera ja raitis. Hän oli maanviljelijä, koneurakoitsija ja yrittäjä. Hän oli luova. Hän suunnitteli ja teki työkoneita ja oivalsi, miten menestyä maanviljelyn ohella. Hän oli säästäväinen ja opetti myös tyttärille taloudenpitoa. Hän oli nykyaikainen ja seurasi kiinnostuneena aikaansa. Hän oli musikaalinen ja hänellä oli hyvä laulunääni. Laulun lahjasta ovat läheiset saaneet nauttia vuosikymmenet ja hän opetteli myös soittamaan harmonia neliäänisesti evakkoaikana. Musikaalisuus on periytynyt jälkipolville ja hän tuki

mielellään lasten ja lastenlasten laulu- ja soittoharrastuksia. Hän harrasti kuorolaulua Hämeenlinnassa ja Lahdessa, viimeksi Lahden Veteraani-kuorossa.

Isä kannusti meitä lapsia ja lastenlapsiaan koulunkäyntiin ja opiskeluun ja muisti huomioida

saavutukset. Hänelle tuli hyvä mieli siitä, että lasten ja lastenlasten asiat olivat kunnossa ja hän iloitsi myös muiden sukulaisten menestymisestä. Isä ehti nähdä kolmannen polven syntyvän; ensimmäinen lapsenlapsenlapsi, Tertun lapsenlapsi Iina syntyi keväällä 2007.

Äidin äkillisestä kuolemasta kesällä 1992 seurasi suuri elämänmuutos. Kiireisenä maalaistalon isäntänä isä ei ollut koskaan opetellut laittamaan ruokaa, joten yksistään pärjääminen ja keskustelukumppanin puuttuminen tuntuivat ylipääsemättömän vaikeilta asioilta. Tätä tyhjyyttä täyttämään löytyikin Kaustisilta Vappu, jonka kanssa isä ehti elää avioliitossa 13 vuotta. Vappu toi sisältöä elämään ja isän luovuttua Ritaniemen maatilasta 1997 heillä oli mahdollisuus osallistua eläkeläisille järjestettyyn toimintaan.

Isän sairastuttua Alzheimerin tautiin Vappu toimi omaishoitajana. Sairaudestaan huolimatta hänen henkinen kuntonsa oli varsin hyvä loppuun saakka. Hänellä säilyi elämänhalu ja hän oppi hyväksymään sairauden tuomat liikkumis- ja muistirajoitukset. Isä sanoi sairastavansa ”mielellään” Alzheimerin tautia, vaikka monta vuotta, jos kunto pysyy tällaisenaikin. Hän sai elää laadukkaan vanhuuden; hän sai olla kotona lähes loppuun saakka, vain viimeiset viisi viikkoa sairaalassa, jossa hän oli tyytyväinen saamaansa hoitoon. Hän oli rauhallinen viimeiset päivät; hänellä ei ollut kipuja ja ruokahalu säilyi loppuun saakka. Isä, Vappu ja Terttu viettivät jouluaattona ehtoollishetken sairaalapapin johdolla. Isä ymmärsi kaiken, mitä puhuttiin ja totesi papille, että oli hyvä, kun tämä tuli käymään. Viimeisinä päivinä keuhkokuume heikensi isän voimien ja hän nukkui pois muutaman tunnin tajuttomuuden jälkeen vuoden viimeisenä päivänä.

Isä siunattiin Nastolan kirkossa 12.1.2008. Keski-Lahden sotaveteraanit lauloivat siunaustilaisuudessa Veteraanin Iltahuudon ja laskivat havuristin isän arkulle.

**Isää kiitollisuudella muistaen
Terttu, Riitta ja Ritva**

Sukututkimus kotiseututyön osana

Järjestäytyneen kotiseututyön katsotaan alkaneen Lohjalla vuonna 1894. Kotiseutuyhdistysten toinen perustamisaltoa alkoi vuoden 1944 välirauhansopimuksen jälkeen, jolloin Suomi joutui lakkauttamaan lukuisia järjestöjä. Pelkästään Lotta-Svärd-järjestön, Suomen Aseveljien Liiton ja suojeleuskuntajärjestön lakkauttaminen merkitsi yli 600 000 jäsenen jäämistä vaille järjestöllistä toimintaa. Tämä tarkoitti erityisesti maaseudulla asuvien aktiivisten kansalaisten hakeutumista uusiin yhteishankkeisiin. Kotiseututyölle olikin maatalousvaltaisessa Suomessa selvä tilaus. Omiin juurien tunnistaminen ja arvostaminen antoi turvallisuuden tunnetta tuolloin vielä vallinneissa epävarmoissa turvallisuuspoliittisissa oloissa. Omaan perinteeseen tukeutuminen antoi lujan perustan itsenäisyyden ja olemassaolon säilyttämiseksi: kotiseutu on isänmaan sydän! Tähän antoivat oman lisäarvonsa karjalaisseurat.

Kokonaisvaltaisen kotiseututyön keskeisiä tavoitteita ovat: 1) kotiseudun kaikinpuolinen kehittäminen paikallisten erityispiirteiden pohjalta, 2) elinympäristön laadun parantaminen ja ihmisten viihtyvyyden lisääminen, 3) kotiseututietouden lisääminen, kotiseutuhengen ylläpitäminen ja omatoimisuuden voimistaminen, 4) paikalliskulttuurin vaaliminen, edistäminen ja esille tuominen ja 5) perinteiden, historian ja nykypäivän tallentaminen sekä luonnon- ja kulttuuriympäristön vaaliminen.

Suomalaisten kiinnostuksesta ja aktiivisuudesta kotiseututyöhön kertoo se, että vuosina 1945-1954 maahan perustettiin yli 200 erilaista kotiseutuseuraa: kotiseutuyhdistyksiä, kaupunginosayhdistyksiä ja kotipaikkaseuroja. Todellisuudessa lukumäärä on suurempi, koska kaikkia yhdistyksiä ei rekisteröity. Yhdistysten perustamisinto säilyi myös vuosina 1955-2000. Toukokuussa 1949 perustettu ja oikeusministeriön yhdistysrekisteriin 24.11.1949 merkitty Suomen Kotiseutuliitto oli kasvanut 600 jäsenyhdistyksen, lähes 150 kunnan, 18 maakunnallisen liiton sekä noin 25 aluejärjestön ja valtakunnallisen järjestön keskukselimeksi. Vuoden 2008 alussa liiton jäsenenä oli paikallisia kotiseutuyhdistyksiä 640, kuntia 140, maakuntien liittoja 19, kotiseututyön aluejärjestöjä 7, muita alueellisia kotiseutujärjestöjä 9 ja valtakunnallisia järjestöjä 13. Paikallisten kotiseutuyhdistysten piirissä Suomessa toimi lähes

200 000 henkilöä.

Kotiseututyön toimintamuotoja ovat muun muassa kotiseutujuhlat ja -päivät, museotoiminta, kulttuuriperinteen tallennus ja tutkimus, näytelmätoiminta, musiikki, kuvanveisto ja kuvataide, ympäristö ja luonnonsuojelu, tekstiilit, kirjallisuus ja julkaisutoiminta, matkailu, sukututkimus, valistus ja koulutus, tiedotus ja yhteydenpito sekä yhteistoiminta. - Siis myös sukututkimus! Tämä on aivan luonnollista, koska kotiseutumme koostuu ihmisistä sekä heidän historioistaan ja saavutuksistaan.

Usein on vain niin, että yhden toimialan harrastajat keskittyvät alaansa perustaen toimintansa tueksi yhdistyksen tai jopa yhdistyksiä. Kuitenkin asian tarkastelu varsinaista toimialaa laajemmin antaa lisäarvoa. Niinpä kotiseudun kokonaisuuden ottaminen sukututkimuksen viitetaustaksi lisää varmasti mielenkiintoa. Näin on menetelty viime vuosina Saarijärvellä, missä toimivat yli 60-vuotias Saarijärvi-Seura r.y. ja yli 20-vuotias Saarijärven Sukututkimusseura r.y.

Sukututkimus on historiatiede, joka etsii ja selvittää samasta kantaisästä polveutuvien henkilöiden polveutumissuhteita, sukujen ilmenemis- ja toimintamuotoja sekä tutkii sukujen henkilöiden elämää ja ympäristöä. Näin se täydentää kotiseuduntutkimusta, ja voidaanpa sukututkimuksen katsoa olevan kotiseuduntutkimuksen olennainen osa.

Sukututkimuksella on maassamme vuosikymmenten, kenties jopa vuosisatojen perinteet. Halu tuntea juurensa on saanut nykyajan ihmisetkin yhä lisääntyvässä määrin sukututkimuksen pariin.

Saarijärvellä oli tutkittu talojen historioita ja niiden yhteydessä luonnollisesti myös sukujen historioita jo ennen Saarijärvi-Seuran perustamista vuonna 1948. Muun muassa ansioitunut Saarijärvi-Seurankin jäsen Arno Tavala kirjoitti Sampo-lehdessä 1950-luvun alkupuolella Saarijärven vanhimpien talojen ja niiden sukujen historiasta.

Jostain syystä varsinainen sukututkimus ei kuitenkaan kuulunut seuran ohjelmaan. Tuota alaa jätkin yksityisten harrastajien aktiivisuuden varaan, kunnes Saarijärven Sukututkimusseura perustet-

Sukututkimus vie aikaa, mutta näyttää olevan hauskaa. Saarijärvi-Seuran puheenjohtaja Hannu Luotola ja Saarijärven Sukututkimusseuran puheenjohtaja Heikki Sahinaho mikrofiliemien äärellä Saarijärven kaupunginkirjastossa Saarijärven Sukututkimusseuran "Pömpelissä". Kuva: Anneli Myllylä

tiin vuonna 1986.

Seuran toimitilat ovat vaihdelleet vanhan kansakoulun siivouskomerosta nykyisen musiikkiopiston kautta kaupunginkirjaston tiloihin. Kirjaston portaikon alla "Pömpelissä" sukututkijat voivat tutkia mikrofiliemateriaalia vuoden 1776 rippikirjoista 1860-luvulle. Tätä nuoremmat kirkolliset asiakirjat ovat Saarijärven seurakuntakeskuksessa tutkijoiden käytettävissä. Seuralla on lisäksi "Asutuksen yleisluettelon" nimellä tunnettuja mikrofiliemejä 1550-luvulta 1810-luvulle. Myös muutama 1700-luvun alkuun sijoittuva "Sotilasrulla" on käytettävissä.

Vuoden 2006 syksyllä viriteltiin keskusteluja seurojen yhteistyöstä, koska arveltiin siitä syntyvän etua sukututkimukselle. Asia oli esillä Saarijärven Sukututkimusseuran syyskokouksessa 8.12. ja Saarijärvi-Seuran syyskokouksessa 12.12., jolloin viimeksi mainitun johtokuntaan valittiin kaksi sukututkimusseuran hallituksen jäsentä. Näin voi-

tiin seuraavan vuoden 2007 alusta perustaa sukututkimustoimikunta Saarijärvi-Seuran johtokuntaan, joten yhteistyöllä on vahva pohja.

Vuonna 2007 Saarijärven Sukututkimusseuran, Kehrä-projektin, Saarijärven museon ja Saarijärvi-Seuran yhteistyönä selviteltiin mahdollisuuksia viedä Saarijärven seurakunnan historiakirjojen (syntyneet, kastetut, ripillä käyneet, vihityt ja kuolleet) tiedot vuosilta 1726-1900 internetiin (HisKi-tietokantaan).

Tuskinpa Saarijärvi olisi monipuoliselta kulttuuriltaan kehittynyt niin vahvaksi vaikuttajaksi kuin se nykyisin on ilman edellä mainittujen seurojen panosta. Seuran parissa toimiminen on kasvattanut satoja saarijärveläisiä ymmärtämään monipuolisen ja laajan kotiseututyön merkityksen ja hyödyntämään sitä myöhemmissä kunnallisissa ja valtiollisissa tehtävissään.

Hannu Luotola

Suku harrastaa

Keilailumatka Ranskaan 21.–27.6.2008

Olen Veikko Rahkonen Riihimäeltä ja kuulun Rahkosten suvun Antrean haaraan. Olen harrastanut keilailua jo monta vuosikymmentä. Ensi vuonna tulee täyteen 40. vuosi mukavan harrastuksen parissa. Keilailu ei ole jäänyt pelkästään harrastukseksi, vaan se on poikunut kilpailumatkoja aina ulkomaita myöten.

17. Euroopan seniorikeilailuliiton mestaruuskilpailut järjestettiin tänä vuonna Ranskassa. Nantes oli kaupunki, jolle kisat oli myönnetty. Lähes 800 keilaajaa kahdestakymmenestä maasta otti osaa viikon aikana näihin kilpailuihin.

Suomesta oli mukana 133 keilaajaa ja parikymmentä turistia. Seniorikeilailussa keilaajat on jaettu miehissä ja naisissa kolmeen ikäryhmään syntymäajan mukaan. A-sarjassa keilaavat 50–58-vuotiaat. B-sarjassa 59–65-vuotiaat ja C-sarjassa yli 65-vuotiaat keilaajat.

Viikon aikana jokaiselle kertyi kolme peliä ja mahdolliset finaalipelit perjantaina. Finaalien jälkeen oli palkintojenjako ja illalla päättäjaisjuhlut. Ensimmäinen peli oli sunnuntaina ns. single eli henkilökohtainen peli, jossa keilattiin kuusi sarjaa. Kelit olivat vaativat, ja sijoitus oli jaettu 12. sija 180 keilaajan joukossa. Mitali jäi 39 pisteen päähän. Muita pelitapoja olivat duo eli parikisa ja trio eli kolmimiehiskisa. Niissä menestys jäi vaatimattommammaksi.

Ei matka pelkkää keilailua ollut. Ensimmäisen vapaapäivänä tiistaina matkustimme vaimoni Tertun kanssa luotijunalla Pariisiin. Matka kesti kaksi tuntia kymmenen minuuttia. Kyllä siinä maiseimat vaihtuivat junan vauhdin ollessa parhaimmillaan reilut 200 km/h.

Juna Nantesista saapui Montparnassen asemalle. Valitsimme tutustumiskohteiksi Eiffel-tomin, Riemukaaren ja Notre Damen kirkon. Nehän ovat kohteita, joihin jokainen turisti haluaa tutustua. Pariisissa turistin on hyvä käyttää liikkumiseensa eri paikkojen välillä metroa. Eiffel-tomilla oli kuitenkin usean tunnin jonot, joten päätimme luopua noususta huipulle. Vähän aikaa ihmeteltyämme palaisimme takaisin metroom ja Riemukaarelle. Sitten menimme taas metrolla Notre Damen

Sormien teippausta ennen ensimmäistä peliä.

Kuva: Terttu Rahkonen

kirkkoa ihailemaan. Väkeä oli torin täydeltä, eikä aikamme riittänyt sisäänpääsyä jonottamaan. Nautimme kuitenkin pikaisen lounaan kirkon viereissä kulkevan kadun pikku ravintolassa. Sitten meillä olikin kiire takaisin asemalle ja junaan kohti Nantesia.

Serkkuni Hanna Cornilleau ja miehensä Benue viettävät kesäänsä Ranskan Baskimaassa aivan Espanjan rajan tuntumassa. Koska keilailu ei mennyt aivan putkeen päätimme mennä tapamaan Hannaa ja hänen miestään. Matkaan lähdettiin torstaiamuna junalla. Ensin Nantesista Bordeaux'n kautta Dax-nimiseen kaupunkiin. Hanna oli siellä meitä vastassa ja jatkoimme autolla vajaan tunnin matkan Bidachen kaupungin lähelle, jossa heidän kesäpaikkansa sijaitsee.

Paikalle oli aivan sattumalta saapunut Ruotsista

Pöydän päässä Veikko Rahkonen serkku Hanna Cornilleau, o.s. Rahkonen. Hänen oikealla puolellaan miehensä Benue. Kuvassa ovat myös Pekka ja Liisa Rahkonen sekä Pekan tytär Tuija miehensä Ebben kanssa Ruotsista. Edessä vasemmalla Veikon vaimo Terttu. Kuva: Veikko Rahkonen

serkkuni Pekka Rahkonen vaimonsa Liisan kanssa. Myös Pekan tytär Tuija ja miehensä Ebbe olivat paikalla.

Kuulumisia vaihdettiin ja nautittiin isännän laittama illallinen. Se oli ankkua baskimaan tapaan. Lyhyiden unien jälkeen kiirehdimme aamulla kahdeksalta junaan ja takaisin Nantesiin. Illalla

parhaat päälle ja päättäjäisiin.

Lauantaiaamuna lähdimme kotimatalle Suomeen. Ensin oli pitkä bussimatka Pariisiin ja sieltä lento kotimaisin siivin Helsinkiin.

Miten sitä sanotaankaan, että reissussa on kiva olla, mutta mukavampi aina kotiin palata.

Veikko Rahkonen

Hallituksen nuorimman jäsenen ajatuksia

Minut valittiin sukuseuran hallitukseen uutena jäsenenä Lappeenrannan sukukokouksessa 2007. Olen Eero Nousiainen, 36-vuotias, ja asun Helsingissä. Työskentelen rakennusalan suunnittelusinäöinä Helsingissä FCG Planeko Oy:ssä.

Kuulun äitini puolelta Rahkosten suvun Saarijärven sukuhaaraan.

Hallituksessa oleminen on tuonut tietysti itselleni ihan uuden näkökulman sukuseuran toimintaan. Aikaisemmin olin ollut kolme kertaa sukukokouksessa Saarijärvellä. Olin myös joskus lueskellut Raili Hytösen tekemää sukuselvitystä.

Olen tänä syksynä aloitellut aineiston keräämistä tulevaa sukukirjaa varten Olavi Keski-Rahkonen ohjeitten mukaan.

Kansallisarkistossa Helsingissä on paljon vanhoja

karttoja, joitten tietoja on nähtävissä internetissä. Veljeni Markku on jo kuvannut muutamia sukuun liittyviä vanhoja tiluskarttoja. Hyvien valokuvien saamisessa ja kuvien käsittelyssä näyttää olevan aika paljon vai-
vaa. Kansallisarkiston internet-sivuille on tallennettu uskomaton määrä aineistoa. Siellä on tietoja kartoista, henkikirjoja ja maakirjoja. Kaikki tällainen on minulle aivan uutta.

Rahkosten suku on niin laajalle levinnyt, että sukukirjan tekeminen on melkoinen urakka. Haasteita riittää, toivottavasti työhön saataisiin mahdollisimman moni suvun jäsen mukaan.

Eero Nousiainen

Rahko(i)-nimet

Epäilemättä *Rahko(i)* on alunperin ollut henkilö-nimi, nykykielen termein sanoen etunimi. Jo se, että paikannimistöissä se esiintyy vain asutusnimissä, ei luontanimissä, todistaa tästä. Tämän nimen etymologinen tausta on kuitenkin askarruttanut monia nimistöntutkijoita. Vanhojen henkilönimien alkuperää tutkittaessa on hyödyllistä ensin koettaa määritellä sitä, mihin aikatasoon nimen alkuperä kuuluu. Rahko-nimeä koskevat historialliset lähteet osoittavat, että vastausta on etsittävä keskiajalta tai kauempaa.

Suomalaisessa henkilönimistöissä voidaan erottaa ainakin kolme kerrostumaa:

Pakanuudenaikaiset nimet (ennen 1100-lukua jKr.)

Nämä nimet ovat usein ihmisen ominaisuuteen liittyviä partisiippimuotoja, kuten Lemmitty, Vallittu, tai adjektiiveja, kuten Lieto (Lemminkäinen). Suomen murteissa esiintyy paikoitellen sana *lieto* 'pehmeä, lempeä, vieno' jne. Kalevalalaisessa nimeämisessä ilmenee, että ammatti saattoi antaa nimen, kuten Seppo (Ilmarinen). Myös eläinaiheiset nimet (Karhu, Repo, Kurki, Tiainen jne.) vaikuttavat varhaisilta, joskin niitä suosittiin varsin myöhäisiin aikoihin etenkin Karjalassa. Myös asuinpaikka näyttää toimineen nimenantamisperusteena. Tästä esimerkkinä Väinämöinen (< *väinä* < viro *vein*, *väin* 'salmimäinen suuri vesi') ja hänen rinnakkaisnimensä Suvantolainen. Myös skandinaavisen mallin mukaisesti jumaluuksien nimiä käytettiin henkilöniminä; vrt. skandinaavisessa maailmassa Thor ja sen johdannaiset. Meillä sellaisesta esimerkkinä toimii Ahti (Saarelainen), joka oli pakanuuden aikaisessa suomalaisessa mytologiassa veden jumala. Tästä muistona on monia Ahtopaikannimiä.

Katoliset ristimänimet (1200–1500-luvun alkupuoli)

Koska katolisen kasteen yhteydessä annettiin nimi, oli tärkeää, että pakanuuden aikaisista nimistä luovuttiin. Tästä on esimerkkejä jo Uuden Testamentin päiviltä, jolloin Sauluksesta (< hepr. Šaul 'pyydetty') tuli Paulos (kr. 'vähäinen') ja Simonista (< hepr. šam 'a'kuulla') Petros ~ sm Pietari (kr. 'kallio'). Usein nämä nimet lainattiin katolisista pyhimyslutteloista, kuten Henrik,

Olav, Katariina, Birgitta jne., tai suoraan Raamatusta, kuten Paavali, Pietari, Tuomas, Johannes, Maria jne. Itä-Suomessa omaksuttiin tietysti ortodoksia pyhimysnimiä. Tästä on muistona pitäjän nimi Nastola (< karj. Nasto < Anastasia). Hansakaupan vaikutuksesta tuli nimistöömme myös aivan saksalaisia henkilönimiä. Monet tällaisten nimien kantajista saattoivat alunperin jopa olla saksalaisia siirtolaisia (kauppiaita).

Skandinaaviset nimet

Skandinaavisia nimiä annettiin jo pakanuuden aikana. Ilmeisesti Rauni on sellainen (ru. *rönn* < mnr. * *raun* 'pihlaja'). Tätä myöhäisempänä voidaan pitää nimeä Eskil, josta etunimi Esko ja sukunimi Eskelinen. Hyvin yleiseksi muodostui myös skandinaavinen nimi Erik > Erkki. Tämä ilmeisesti siksi, että perimätiedon mukaan kristinusko tuotiin Suomeen Ruotsin kuninkaan Erikin aikana. Mielenkiintoista on tässä todeta, että viikingit vaikuttivat paljon myös venäläiseen henkilönimistöön; esim. Oleg < ru. Helge ja Olga < ru. Helga 'pyhä'. Tämä viittaa skandinaaviseen pakanuudenaikaiseen papistoon.

Rahko(i)-nimen alkuperä

Kun etsitään *Rahko(i)*-nimen etymologista alkuperää, on siis ensin yritettävä ajoittaa nimen alkuperä. Kun on kysymys Rahkola-nimisistä paikkunnista, voimme todeta niitä esiintyvän lähes koko itämerensuomalaisen kieliryhmän puhuma-alueella. Nimen tunsivat vepsäläiset, joiden jäljiltä on Äänisen-Syvärin alueilla ja kauempanakin idässä Pohjois-Venäjällä Rahkola-nimisiä kyliä. Virossa on Rahkla-niminen kylä Rakveren ja Peipsjärven välissä. Karjalassa ja Inkerinmaallakin on Rahkola-asutusnimiä. Suomessa niistä vanhimpiin lukeutuu Hämeenlinnan luoteispuolella sijaitseva Rahkoila. Tämä sallii meidän pitää *Rahko(i)*-nimeä jo pakanuudenaikaisena, itämerensuomalaiseen yhteiskieleen kuuluneena nimenä. Tällöin sen voi ajoittaa vähintään jo myöhäiskantasuomen sanastosta kumpuavaksi nimeksi (n. 0-500 jKr.). Mikään seikka ei anna aihetta erottaa näitä varhaisia Rahkola-nimiä eri lähtökohdista juontuviksi.

Tätä ajoitusta tukee myös äänisentakaisen Vodlajärven muinaisvepsäläiseltä alueelta kerätty bylinä (muinaiskertomus), jonka päähenkilö on kak-

sintaistelijana ansioitunut *Rahkoi Ragnozerskij* eli *Ragnjärven Rahkoi*. Bylinan eräässä versiossa kerrotaan, että tsaari istui tuolloin Kieivissä. Kaikki versiot mainitsevat, että hän taisteli varjagin kanssa. Tämä kertomuksen historiallinen kehys viittaa viikinkiaikaan eli siis pakanuuden aikaan.

Mikä on sitten sanan *rahko* merkitys? Pakanuuden aikainen mytologia tunsi *Rahkoi*-jumaluuden. Agricola mainitsee hämäläisten epäjumalain joukossa samannimisen kuunpimennyksen haltijan ”Rahkoi kuun mustaks jakoi”. Vepsän kieli tuntee sanan *rahkoi* ’haltija’. Nykysuomen sana *haltija* vuorostaan tulee muinaisgermaanin sanasta **halđiaz*, josta mm. ruotsin *hålla* ja engl. *hold* ’pitää’. Kyseessä oli siis joku, joka piti hallussaan jotain aluetta (kuu, lähde, sauna, riihi, talo jne.). Samasta germaanisesta sanasta tulevat myös suomen sanat *hallita* ja *haltu* (pitää *hallussaan*).

Suomen murteissa esiintyy sana *rahko* ’pärepihti, päreen pidin’. Vastaava sana esiintyy myös mordvan kielessä muodossa *raško* ’oksan haara’. Mm. tunnettu suomalais-ugrialaisten kielten tutkija Heikki Paasonen on katsonut, että suomen, vepsän ja mordvan *rahko* ~ *raško* sanojen kuuluvat yhteen uskomusolento *Rahkon* kanssa (SSA III, s. 38). On siis kysymys jostain, joka pitää jotain paikallaan, hallussaan.

Miksi tällainen nimi annettiin? Mahdollisesti kyseessä on sama motiivi kuin jo edellä esitetty Valittu-nimen kohdalla. Haluttiin, että lapsesta tulisi mahtimies, joka pitää hallussaan tärkeiksi katsottuja asioita tai maantieteellisiä alueita. Toinen vaihtoehto voisi olla sama kuin nimen Ahti tai skandinaavisen Thor-nimen funktio. Jumaluuden nimen katsottiin suojelevan lasta.

Pauli Rahkonen

Silloin ennen...

Veikko Rahkonen Riihimäeltä lähetti vanhoja valokuvia. ”Aliupseerioppilas on isäni Antti Pietarinpoika Rahkonen. Kuva on vuodelta 1925. Kenttäpostikuva on hänen lähettämänsä. Kuvassa auton kanssa on isäni, taksiautoilija Antti Rahkonen noin 25 vuotta myöhemmin. Kuva on otettu 1950-luvun alussa Riihimäellä kotitalomme pihalla. Auto on venäläismallinen Pobeda. Sika on Ämmälän kuuluisa sika nimeltään Tapsi. Sian takana Martti Ilmarinpoika Rahkonen.”

Sukukokous Messilässä

Rahkosten sukuseuran kahdeksas sukukokous järjestetään ensi vuonna Hollolassa Lomakeskus Messilässä, joka sijaitsee noin kahdeksan kilometrin päässä Lahdesta. **Sukukokous järjestetään lauantaina 18.7.2009.**

Sukukokouksen järjestelyt ovat vielä alkuvaiheessaan, mutta jo nyt on selvää, että tekeillä oleva sukukirja nousee yhdeksi tärkeäksi teemaksi. Jäsenet saavat kutsun sukukokoukseen hyvissä ajoin.

Luotola kirjoitti Saarijärvi-Seuran historian

Rahkosten sukuseuran varapuheenjohtajan Hannu Luotolan kirjoittama Saarijärvi-Seuran historioteos *Saarijärvi-Seura r.y. 60 vuotta 1948–2008. Kuokan jälkiä Saarijärven salomaila – ja vähän muuallakin* julkaistiin elokuun lopussa. Kotiseutuyhdistyksen historia on laaja 437-sivuinen kirja.

Luotola on Saarijärvi-Seuran puheenjohtaja. Seuralla on monipuolista toimintaa, josta näkyvin tapahtuma julkisuudessa on vuosittain Saarijärven Paavon valinnan julkistaminen juhannuksena.

Luotolan artikkeli *Sukututkimus kotiseututyön osana* on tämän lehden keskiaukeamalla.

Mistä löytyy Rahkos-nimiä?

Ullavan Rahkosen kylässä on pidetty kerran Rahkosten sukukokous, mutta Rahkonen-nimi esiintyy monissa muissakin nimissä kuin tässä Rahkosenharjun kupeessa sijaitsevassa kylässä, joka vuoden 2009 alusta lähtien kuuluu Kokkolan kaupunkiin.

Rahkosentie löytyy tietyksi Rahkosen kylältä, mutta se ei ole ainoa senniminen väylä. Jyväskylän maalaiskunnan (vuoden 2009 alusta Jyväskylän kaupungin) Vaajakoskella on Rahkosentie, samoin ainakin Kempeleellä ja Hyvinkäällä. Rahkosenkatu puolestaan löytyy Äänekoskelta. Rahkosenmäki on ainakin kolmella paikkakunnalla: Ikaalisissa, Torniossa ja Virolahdella. Torniossa on yleiskaavan perusteella myös Rahkosenmaa. Rahkosten suvun ensimmäisen asuinpaikan muistolaatta on Saarijärvellä Rahkolan kylässä.

Nopeasti tehty, pääosin Google-haulla tehty otos on niin kiehtova, että haluan jatkaa jutuntekoa asiasta seuraavassa sukulehdessä. Missä nykyisissä paikannimissä esiintyy nimi Rahkonen?

Jorma Rahkonen

Rahkoset-lehti: 14. vuosikerta, 17. numero.

Päätoimittaja: Jorma Rahkonen, yhteystiedot sivulla 2.

Paino: Kopijyvä Oy, Jyväskylä